

MARTINOVO POLETJE

Za vihravim vremenom jesenskega enakonočja so prišli lepi oktobrski dnevi. Tudi po Vseh svetih so se uvrstili mirni dnevi, ki jih je že vnaprej napovedovalo sonce sv. Uršule. Gore daleč za poljem je res že dolgo belil sneg, res je padla slana vsako jutro, da se je po vrtovih vsipalo listje pri slehernem dihu vetra, a sonce je tako prijazno svetilo in opoldne celo grelo, kakor bi ne čakali tam za gorami v kipečih oblakih žalostni dnevi z mrzlim dežjem in zgodnjim mokrim snegom.

Andrej Križman ni zdržal doma, dasi mu je zdravnik skoraj ukazal, naj se rajši drži postelje, kakor da bi štorkljal okoli po dvoru in lovil v pljuča mrzle vetrove izza vseh voglov. Zdelo se mu je, da mora na Dobrave gledat, če sosedje kaj vozijo po njegovih njivah in če je vzknila pšenica dovolj gosto. Zmeraj je sumil, da zet rad bolj redko vrže. Včasih je sam sejal precej gosto: nekaj za zimo, nekaj za živali, ostalo za novino. Zet Matija pa je sejal samo zase, nič za druge, vendar je vsako leto dobro založil kozolce.

Tako je Andrej razložil hčeri, kam se je namenil in tudi sam je verjel, da ima na polju važne opravke, ker si ni mogel že doma priznati, da ga vleče na njive vse drugačna želja. Ko je prišel za kozolce, se je določno zavedal, da so ozimina, njive in sosedje pretveza; v resnici bi le rad videl kako srno ali zajca, da bi se potolažile njegove oči, ki so tolikokrat vodile roko k dobremu strelu.

Če bo imel srečo, je mislil, bo zvečer, ko bo cerkovnik na Fari zvonil, videl še kakega zapoznelega kljunača, ki se bo v vijugastih poletih zaganjal na močvirne senožeti ob Mrzlem potoku.

Resnično vesel je gledal vriskajoče barve gozdov in njiv. Na vseh dobrih in mejah, na vseh hribih, kolikor jih s polja objame pogled, so drevesa že nekaj dni živela tako razkošno življenje, kakršnega oko ni bilo vajeno.

Lepi dnevi po Vseh svetih so dnevi Martinovega poletja, ki je časih kratko kot tek starega moža in nestanovitno kot dež sedme ure. Vsak veter je sumljiv, ker morda prinaša slabo vreme; vendar skuša sonce ohraniti krepki sijaj poznega poletja, dokler nenadoma ne pride v deželo vlažna, zgodnja zima.

Na Dobravah je Križman zavil naravnost k šipkovemu grmu, ki je rastel na srednji meji med grobljo. Pot ga je zdelala in na kamenje ob grmu se je tako vabeče upiralo sonce; pa tudi dremoten je bil.

Sedel je na ploščat kamen in se oprl na palico.

»Lep kos zemlje so tele Dobrave,« si je mrmral. Zrnje s teh njiv je bolj kleno kot z drugih. Ni jih težko obdelovati, samo drevesa ne smeš pregloboko zastaviti, ko orješ jeseni. V prave roke so prešle te njive, v prave roke zeta

Matije, ki jih zna orati in dobro gnojiti... Le tale srednja meja je preširoka. Treba bo izkopati grobljo in preorati ledino. Meja je še preširo...

Zaspal je, oprt na palico, njegov nemirni duh pa se je začel sprehajati po davnini, ko je preoraval ledine in sejal žita, delal umetne travnike in jih spet opuščal, se boril s praprotjo in hobotom, dokler ju ni pregnal in vsako poletje v skrbeh gledal na hudourne oblake, ki so se zbirali za Rovti; ti so bili najbolj nevarni. Romal je v leta, ko mu je zapustil oče slabo zagnojene njive, on jih je pa gnojil, gnojil z vsemi gnojili in vedno s svojim znojem, da je bil časih čisto zbit od težkega dela in je preklinjal to zemljo, ki zahteva vse od človeka. Drugič pa je bil spočit in takrat se je zavedal, da ima te njive, ki jih je obdeloval mlad in star, resnično rad.

Nenadoma se je Andrej Križman zdrznil. Ni si bil na jasnem, ali ga je kdo poklical, ali je v spanju slišal oddaljenega fazana, čigar kovinski krik je odmev ponavljal. Še je nastavljal ušesa, fazan navadno kliče v presledkih, a ni slišal ničesar več. Pogledal je po njivah, pogledal po šipkovem grmu, ki je bil ves obložen z rdečimi sadovi, a nikogar ni videl.

Pred leti bi ga taka stvar prav nič ne motila, zdaj ga je bolezen večkrat opominjala, da ne bo zmeraj živel. Ker je dostikrat mislil na smrt, si je razložil to stvar na svoj način. Kar verjetno se mu je zdelo, da je bil glas, ki ga je klical, vzdih zemlje za gospodarjem, ki jo zapušča. Njive, ki jih je tolikokrat preoral, zemlja, ki jo je s tako ljubeznijo hranil, da bi mu čim več vračala, ta zemlja morda vzdihuje za njim.

Moči so ga za trenutek kar zapustile, ves šibek je bil in precej napora je bilo treba, preden je vstal in toliko hitro stopil, da je pregnal iz telesa neprijeten hlad. S težavo se je privlekel domov in bolj kakor kdaj se je moral opirati na palico.

Iz knjige: Tone Šifrer »Kmet in stvari«, SM, Ljubljana 1947, str. 97—99.